

איזרות ומגיד ממעורבות

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

עיקר תענוג הבורא יתברך - מעבודת היראה

במאמר זה מבאר רבינו שיעקר היהדות ונקודת איש ישראל אשר על ידה חל עלינו שם 'ישראל' והוא שער הדביקות לבורא יתברך שמו, היא **מידת היראה**.

ומבאר בזה רבינו את אחד מיסודי היסודות של תורתו, והיא שמידת היראה אינה הרגשת הכנעה גרידא, אלא ביטול פנימי ואמיתי, הבא כתוצאה מהארת החכמה המאירה בנפש, ומאירה עד חלקיה החיצונים ביותר של הנפש שאינם יכולים להשיג את עצם החכמה אלא רק את הרגשת היראה שבאה מכח הכרת החכמה.

הארת היראה היא תולדה מהכרת החכמה, וכשם שהשפעת החכמה היא כדרכה בקודש בדרך של הסתכלות המחשבה הנקראת עין שהיא כהבטה שהיא ברגע אחד, כך ה'יראה' שהיא אותיות 'ראיה' אינה באה על ידי התבוננות לבדה, אלא שורה על האדם באופן של הרגשת ביטול אמיתית ועמוקה האופפת את כל חלקי הנפש מכח הידיעה שהאדם עומד לפני ה' יתברך, וכמשל רבינו במאמרו זה למי שעומד לפני המלך ומעבירים לפניו תאוה מהתאוות, שאינו צריך כלל להתבונן בגנותה, אלא אינו מתאוה לה כלל וכלל.

וחידוש גדול בעבודת השם מבואר במאמר זה, שיעקר התענוג והשעשועים של הבורא יתברך מעם ישראל, היא היראה, אשר בשביל זה נקראים 'כלה', שזה מורה על גודל חביבותה, כמאמר חז"ל (זוהר בחוקותי קטו): שאפילו אדם הנמצא בשוק של בורסי שיש בו ריח רע, חביב עליו השהייה במקום זה אם כלתו נמצאת שם, ומגודל התענוג נחשב מקום זה לפניו כמקום המלא בשמים טובים. אך כל זה אינו תלוי בגודל ההתחכמות בשכל ועיון ארוך בדווקא, אשר זהו רק שער ואמצעי לבוא אל היראה, אלא דווקא בגודל היראה ופחד שיראים אנו מלפניו יתברך, כי מהות חביבות הכלה היא התקשרותה בהכנעה אמיתית לבעלה, שעל ידי זה שורה בה רוח בעלה ונעשית בית לרוחו המתפשטת בה. ומטעם זה אהבת ה' השלימה שהיא בהרגשה מוחשת ולא בידיעה לבד, אינה שורה כלל על מי שעוסק בגודל התחכמות וחריפות החקירה בידיעת ה', ואינו מכניע לבו לירא את ה', אלא דווקא על היראים מלפניו ועובדים אותו ביראה ופחד ומודים לשמו בכל יום תמיד, כי אהבתו יתברך היא מכח התפשטות רוח החכמה וידיעת מציאות השם, ורוח זאת מתפשטת על מי שעושה את עצמו כלי מוכן לקדושתו יתברך, על ידי גודל היראה שהיא ההכרה המורגשת בחוש הירא, שאין לו כל חיות ומציאות עצמית מבלעדי הקב"ה, והכרה זאת המולידה השתוקקות חזקה כרשפי אש היא הממשיכה את רוח החכמה והאהבה לתוך נפשו של המשתוקק ביראה וכלות הנפש, לקבלת מלכותו יתברך שמו.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע'א לפרשת השבוע

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים וְגו' אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאו' (שמות א א). הִנֵּה תְּכַלִּית הַכֹּל הַיּוֹם הַיְרָאָה, כִּי אִם אֵין יְרָאָה אֵין חֻכְמָה חֲשׂוּבָה כֻּלָּל, אֵין הַחֲכֻמָּה שֶׁהִיא הַשְּׂגָת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא חֲשׂוּבָה וּמוֹגֵדֶרֶת כ'חֲכֻמָּה', אִם הַעֵיִסוּק בֵּה הוּא חִיצוֹנִי וְלֹא עֵסֶק פְּנִימִי הַמְבִיא אֶל קִבְלַת עוֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרְךְ, וְאִם הַהֲבֵנָה בְּגִדְלוֹת ה' הִיא חִיצוֹנִית וְאִינָה מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּפוּעֵל בַּהֲשָׁגַת הַנֶּפֶשׁ, סִימָן הוּא שְׂאִין כֹּאן 'חֲכֻמָּה' כֻּלָּל, כִּי הִיא הַחֲכֻמָּה הִיא יְדִיעָה אֲמִיתִית הַמְבִיאָה אֶל קִרְבַּת הַנֶּפֶשׁ וְהַכְנַעְתָּה הָאֲמִיתִית לְמַאֲצִילָה מִכַּח יְדִיעָה זֹאת, וְלֹא מִחֲשֵׁבָה חוֹלֶפֶת הַשׁוֹכֶנֶת בּוֹ בְּאֹפֶן זְמָנִי וְאִינָה חֶלֶק מֵעֵצֶם הַנֶּפֶשׁ.

וְתַכְלִית חֻכְמָה הוּא יְרָאָה. הַגֵּם שְׂצָרִיף לְעַבְדֵי הַשָּׁם יִתְבַּרְךְ בְּאַהֲבָה וְיְרָאָה, אֵין צָרִיף לְתַפְסֵי רַק יְרָאָה עֵסֶק הָאָדָם צָרִיף לְהִיּוֹת לְהַשְּׂגָת הִירָאָה, וְאִם תֵּאֱמָר אִם כֵּן אֵין יִזְכֶּה לְאַהֲבַת ה', וְהַתְּשׁוּבָה הִיא שְׁעַל יְדֵי הִירָאָה - מִמִּילָא תְּשָׁרָה עָלָיו אֲהַבַת הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךְ, כִּי דָרָף אִישׁ לְחֹזֵר אַחֵר אֲשֶׁה (קידושין ב), כְּלוֹמֵר דֶּרֶךְ הַמִּשְׁפִּיעַ אֶת אֲהַבָּה לְהַשְׁתַּוֵּק אַחֵר מִי שֵׁשׁ בְּתוֹכּוֹ יִרָאָה מִמֶּנּוּ שְׁהוּא בְּחִינַת נֹקְבָא אֵלִיּוֹ, כִּיּוֹן שְׁעַל יְדֵי הִירָאָה נַעֲשִׂית מְצִיאוֹתוֹ כְּלִי מִקְבֵּל בְּרַכָּה, לְהַאֲזִין וּלְשִׁמּוֹעַ וּלְקַבֵּל דְּבָרֵי כֹּאֲשֶׁה הַמְקַבֵּלֶת מִבְּעֵלָה, וְכו'. וּבִזְוָה הַבְּחִינָה בְּזֶה הַמִּבְחָן וְהַסִּימָן יִבְחִין אָדָם עִצְמוֹ, אִם יֵשׁ לוֹ יְרָאָה בְּשִׁלְמוֹת, וְהִינּוּ אִם שׁוֹרָה עָלָיו אֲהַבַת הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךְ בְּדֶרֶךְ מִמִּילָא.

וְנִבִּין גֵּדֵר הִירָאָה זֶה שְׁהוּא יִרָאָה הַרְוֹמֹמֹת מִמְשָׁל, אִם אֶחָד מִן הַשָּׂרִים עוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְיַעֲבִירוּ לִפְנֵי דָבָר שֶׁהִיא אֲצִלוֹ הַגְּדוּלָּה שֶׁבְּמִתְאֹוֹת, שְׂאִם לֹא הִיָּה עוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הִיָּה מִתְאֹוָה מֵאֵד לְדָבָר הַהוּא, עִם כֹּל זֶה בְּעִמּוֹדוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ נִתְרַחַק מִמֶּנּוּ תֵּאֲוָה הַדָּבָר הַהוּא וְאִינוֹ עוֹלָה כֻּלָּל בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ. וְכֵן זֶה הוּא מִפְּנֵי שְׂכָל כֶּף גְּדוּלָּה עָלָיו הַבּוֹשָׁה וְהָאִימָה מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ, עַד שְׂאִינוֹ רוֹאֶה אֵף אֶת עִצְמוֹ בְּמִדּוֹתָיו, אִינוֹ מִרְגִּישׁ כֻּלָּל אֶת הַרְגִּשׁוֹת וְהַתְּשׁוּקוֹת שֶׁלּוֹ מִכִּיּוֹן שְׂאִינוֹ מִרְגִּישׁ אֶת עִצְמוֹ כְּלוֹמֵר אֶת רְצוֹנּוֹתָיו שְׁנוֹבְעוֹת מִמַּחֲשַׁבּוֹתָיו לְתַכּוֹנוֹת נֶפֶשׁוֹ, כִּיּוֹן שְׂאִין מְצִיאוֹתוֹ הַעֲצֻמִּית נַחֲשַׁבֶת בְּעֵינָיו בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כֻּלָּל, וְכֵלָם כֹּל מִיּוֹדוֹתָיו בְּטָלוֹ מִמְצִיאוֹת נֶגְדֵי יְרָאָה הַמֶּלֶךְ.

כְּמוֹ שְׂאֵמָרוֹ רַז"ל (פסחים ת). לְמָה צְדִיקִים דּוֹמִים לִפְנֵי הַשְּׂכִינָה, כְּנֵר לִפְנֵי הָאֲבֹנִיקָה, וּמִבְּאֵר רְבִינוּ לְמָה נִקְטוּ חַז"ל מִשָּׁל זֶה שֶׁל נֵר לִפְנֵי הָאֲבֹנִיקָה, שְׁהוּא לּוֹמֵר לֵךְ שְׂכְּמוֹ שְׂרָגָא בְּטִיְהָרָא לְמַאי מְהִינִי (שבת סג), נֵר בְּצַהֲרֵי הַיּוֹם מָה הִיא תּוֹעֵלָתּוֹ. כְּלוֹמֵר, אֵין לְנֵר שׁוֹם הַשְּׁפַעָה וּמִשְׁמַעוֹת בְּיוֹם כְּשִׁמְאִיר אֹוֹר הַשֶּׁמֶשׁ בְּצַהֲרִים וְנַחֲשָׁב כֵּאלִילוֹ אִינוֹ מִאִיר כֻּלָּל, וְאִינוֹ עוֹשֶׂה פְּעֻלָּתּוֹ כֻּלָּל כִּיּוֹן שְׁפַעוֹלַת הַנֵּר הִיא לְהַאִיר וּלְבַטֵּל אֶת הַחֲשִׁיכָה, אֲבָל בְּצַהֲרִים אֹוֹרוֹ הַמוֹעֵט שֶׁל הַנֵּר אִינוֹ מוֹסִיף שׁוֹם אֹוֹר לְהַאִיר הַעֲצוּם שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ. כֵּן מִדּוֹתֵיהֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים אֵינָם עוֹשִׂים שׁוֹם פְּעֻלָּה בְּתֵּאֹוֹת הָעוֹלָם אֵינָם מִתְעוֹרְרִים לְצַאת מִכַּח אֶל הַפוּעֵל כֻּלָּל וְאֵין בֵּהֶם תֵּאֹוֹת זְרוֹת, כִּי תִּמִּיד הֵם בְּטָלִים מִמְצִיאוֹתָם מִיְרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂמַכּוֹ יִרָאָה הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךְ שְׁפוּעֵלֶת בְּכֹל הַחוֹשִׁים שֶׁלָּהֶם, מוֹרְגֶשֶׁת בְּנֶפֶשָׁם גּוֹדֵל הַחִיּוֹת הַמִּתְפַּשֶּׁט מֵאוֹר הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךְ שְׂמוֹ, כִּפִּי גּוֹדֵל יִרָאָתָם, וּמִמִּילָא מִתְבַּטֵּלֶת חִיּוֹתָם הַעֲצֻמִּית לְגַבֵּי אֹוֹר חִיּוֹת הַבּוֹרָא.

וְהִנֵּה הִירָאָה הִיא מְדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ שְׁהִרִי אֵי אֲפֶשֶׁר לַעַם לְהַשִּׁיג כֻּלָּל אֶת מַעֲלוֹת הַמֶּלֶךְ עִצְמוֹ, וְהִירָאָה הִיא מַעֲלָה חִיצוֹנִית אֲשֶׁר הִיא פּוּעֵל יוֹצֵא מִכֹּל מַעֲלוֹתָיו וְגּוֹדֵל רוֹמְמוֹתוֹ הַמְבִיאָה לְהַכְרָה גְּמוּרָה בְּנֶפֶשׁ עַבְדּוֹ שֶׁהֵם אֵין וְאֲפֶס כִּלְפִיּוֹ, וְרַק זֹאת יְכוּלִים לְהַשִּׁיג וּמַחֲמַת כֵּן יִרְאִים מִלְּפָנָיו, וְהַגֵּם שְׂאִין בִּירָאָה זֹאת הַשְּׂגָה בְּרוּרָה בְּעֵצֶם גְּדוּלוֹת הַמֶּלֶךְ וּמְהוּתוֹ, עִם כֹּל זֶה יֵשׁ בֵּה הַכְרָה שְׁלִמְעֵלָה מֵהַדַּעַת שֶׁל עֵצֶם הַנֶּפֶשׁ הַמְשִׁיגָה שְׁהִיא בְּטָלָה כִּלְפֵי גְּדוּלוֹת הַמֶּלֶךְ, עַל דֶּרֶךְ (מְגִילָה א.) "אֵף עַל גַּב דְּאִיהוּ לֹא חַזִּי, מְזַלְיָה חַזִּי", וְלִכֵּן הִיא הַפְתַּח לְהַשְּׂגָת רוֹמְמוֹת הַמֶּלֶךְ, וְהִיא הַמְּחַבְּרֶת בֵּין הַמֶּלֶךְ וְהָעָם כְּדִי שְׂגֵם הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים הַנִּקְרָאִים 'עַם' וְאֲשֶׁר אֵין לָהֶם יְכוּלַת לְהַשִּׁיג כֻּלָּל אֶת מַעֲלוֹת הַמֶּלֶךְ,

וַיֵּדַע אֱלֹקִים דעת לשון התקשרות של תענוג (כמו והאדם ידע את חוה), **דְּהֵיִינוּ שְׁנַתְקֶשֶׁר בְּאוֹתוֹ הַתְּעַנּוּג** שמתעורר על ידי בחינת אלוקים שהיא יראה, **וַנִּתֵּן לָב לְהוֹצִיאֵם**.

וְזֶהוּ **אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאוֹ, דְּהֵיִינוּ כָּל אֶחָד בְּאֵ עִם יְרֵאת הַבּוֹרָא עָלָיו** ועל ידי זה השכינו את הבורא יתברך במצרים, וכמאמר חז"ל הנזכר לעיל "כל מקום שגלו שכינה עמהם", **וְיֵרָאָה נִקְרָא בֵּית, עַל דְּרַף (משלי כד ג) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית,** והיינו שהחכמה בונה ומייסדת בנפש החכם את פעולת החכמה שהיא היראה, וכמו שפירשו בזוה"ק (ויקרא רמח) על הפסוק (משלי ג ט) ה' בחכמה יסד ארץ - **אֲבֵא יֶסֶד בְּרֵתָא** החכמה היא היסודת ומשפיעה לבחינת בית, **וְעַל שֵׁם כֶּף נִקְרָא חֻכְמָה תִּתְּפָא** שהיא היראה **בֵּית** מכיון שהחכמה שורה בה.

וּדְרַגְתָּם, אלא כאדם שגם כשכלתו נמצאת בשוק של בורסקי שריחו רע, דומה עליו המקום הזה כשוק של בשמים מחמת גודל החביבות ודומה עליו כאילו יש שם ריח טוב.

וְזֶהוּ **יֵרָאָה אֱלֹקִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** (שמות ב כה), **דְּהֵיִינוּ שְׁרָאָה** במצרים את **הַתְּעַנּוּג שְׁלוֹ** שעתיד להתגלות על ידי בני ישראל לאחר שיקבלו את התורה **שִׁירָאוּ מִלְּפָנָיו כְּנִזְכָּר** שעל ידי זה הם בחינת כלה דיליה. **וְזֶהוּ מִפְרֵשׁ** מה שראה, שראה את בחינת **אֱלֹקִים, הוּא בְּחִינַת יְרֵאָה** שהרי אלוקים הוא כינוי של הקב"ה כפי שמתגלה בעולם על ידי היראה המתעוררת מהנהגת שררות המלכות, בחינת הדין שעליו נאמר "דינא דמלכותא דינא", ובחינה זאת שהיא השכינה כאמור לעיל, **הוּא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, רוּצָה לִזְמַר עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲז**

יוכלו על כל פנים להשיג את היראה ממנו, **הֵיִרָאָה הַדְּבוּקָה בּוֹ** בדרך ממילא על ידי עוצם רוממותו המטילה פחד ויראה, **הִיא חֲלָה עַל הָעֲבָדִים שֶׁהֵם עִמּוֹ** על ידי שהם דבוקים בו. **וְהִנֵּה אֶפְלוּ שַׁר גְּדוֹל שֵׁישׁ לוֹ כָּל טוֹב בְּבֵיתוֹ,** ואם כן אינו ירא שמה יחסר לו איזה דבר, **אֵף עַל פִּי כּוֹ, כְּאֲשֶׁר בָּא לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ הוּא בְּטַל מְמַצִּיאֹת כְּנִזְכָּר,** כי הביטול אינו מפני שצריך לקבל מהמלך איזה דבר, אלא מפני עוצם גדלות המלך, וזו היא היראה האמיתית, **וְזֶהוּ 'יֵרָאוּ אֶת ה' קִדְּשׁוּ כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו'** (תהלים לד י), **פְּרוּשׁ אֵף עַל פִּי שֶׁאֵין מַחְסוֹר לָהֶם** והיראה הזאת אינה הכנעה חיצונית, מחמת חשש חיסרון שיחסר להם מצרכיהם, **אֵף עַל פִּי כּוֹ הֵם בְּטָלִים מְמַצִּיאֹת עִם כָּל אֲשֶׁר לָהֶם מִפְּנֵי יְרֵאת הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ,** וזאת היא היראה האמיתית שהיא מתוך ההכרה ובדרך ממילא מקרבתם למלך שרוממות אורו מורגש בהם באופן זה של יראה, ולא בדרך שכר ועונש.

וְהִנֵּה עֵקֶר הַמְּלָכוּת הִיא הֵיִרָאָה פעולתה של 'המלכות' שהיא אופן ההתקשרות של עבדי המלך למלכם, יוצא מהכח אל הפועל על ידי היראה של העם מהמלך, **כִּי עֵקֶר הַתְּעַנּוּג לְמֶלֶךְ בְּמַלְכוּתוֹ** הטעם והתענוג שמכוחו הוא בוחר למלוך על עבדיו ולקיימם, **הוּא מֵה שְׁמִיתֵירְאִים מִמֶּנּוּ, וְעַל יְדֵי כֵּן צִיִּיתִים אוֹתוֹ** שעל ידי שיראים מלפניו שומעים בקולו ותמיד הם בטלים למאמרו, ועל ידי זה הוא מתחבר אליהם ומשפיע להם.

וְהִנֵּה זה הביאור במאמר שלמה המלך **הָאֱלֹקִים עֲשֵׂה שִׁירָאוּ מִלְּפָנָיו** (קהלת ג יד), היינו שהטעם והסיבה **וְעֵקֶר בְּרֵיאת הָעוֹלָמוֹת הִיָּה בְּשִׁבִיל תְּעַנּוּג זֶה, וְהִיא הֵיִרָאָה** שהיא המלכות **נִקְרָאת כְּלָה** שענין הכלה היא כינוי של חיבה אל הכלה המשלימה את תענוג בעלה, על ידי שהיא בטלה מחמת יראתה, ומכח היראה היא מוכנת ומזומנת לקבל (כפירוש תיבת מקודשת - מזומנת), **וְאִנְחָנוּ עִמּוֹ הַמְּבַחֲרִים** אנו נבחרים ומזומנים ככלה **לְהִיֹּת נוֹשְׂאִים עָלֵינוּ תְּמִיד יְרֵאת הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ בְּרוּךְ הוּא.**

וְזֶהוּ מֵה שֶׁאֲמָרוּ (מגילה כט.) בְּכָל מְקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל שְׁכִינָה עִמָּהֶם, דְּהֵיִינוּ יְרֵאת הַבּוֹרָא עִמָּנוּ תְּמִיד שתמיד הוא משרה שכינתו עלינו, כלומר שמשרה עלינו קדושתו והיא הגורמת עלינו יראתו שהיא הדרגה התחתונה של המלך, **וְזֶהוּ (ויקרא כו מד) לְכַלֵּתָם** כתיב, ומפרש הזוהר (בחוקותי קטו): מלשון **כְּלָה דְלִיָּה** שעל כן אנו חביבים אצל הבורא יתברך, כיון שהיראה שהיא מידת המלכות הנקראת כלה דיליה שורה בנו תמיד, **וְזֶהוּ** האמור בהמשך הזוהר שם, **כְּלָתוֹ בְּשׂוֹק שֶׁל בּוֹרְסֵי דוּמָה עָלָיו כְּשׂוֹק שֶׁל בְּשֵׁם** שמגודל החביבות של המלך מלכו של עולם לכלתו כנסת ישראל, כלומר לעמו המקבלים מלכותו ויריאים ממנו, בביטול היש כאשה לבעלה, אין הוא משגיח על מקומם

בס"ד

מתחילה חדשה מפוארה, מאידת עינים, שלא נראה כמוזתה

אור המאיר המבואר

ממוהר"ר זאב וואלף מזוטאמור

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

